

Zondag 13 mei 1917 – enige editie

Men meldt ons uit Vlissingen, dat gisternacht van 3 tot 8 uur een aanval op Zeebrugge vanuit zee is gedaan.

Uit de Vlaamse Beweging.

De besprekingen, die de 3^e mei jl. in de hoofdcommissie van de Reichstag gehouden werden betreffende de Belgische kwestie, belichten op markante wijze de betekenis van de Duitse "Flamenpolitik".

Men zou kunnen zeggen dat de meeste leden van de Reichstag, die daar spraken, dit gedaan hebben met een onschuldige zelfgenoegzaamheid en een beminnelijke voldaanheid over hun kijk in de psychologie van een vreemd volk. Ik verkies te zeggen dat ze het deden met een rondborstigheid, waarvoor men hen wel dank zal verschuldigd blijven.

We mochten over die besprekingen slechts te lezen krijgen wat het Wolff-bureau er over wou loslaten voor gebruik in de buitenlandse pers. In de Duitse bladen vindt men echter over die besprekingen een breedvoeriger relaas, dat een uitstekend beeld geeft van opvattingen, die de Duitse politici, in dit stadium van de wereldoorlog, hebben betreffende België en de Vlaamse Beweging.

Kleur en lijn krijgt dit beeld te over in de korte verslagen der Duitse kranten en de lezer zal hier dan ook genoeg hebben aan een mededeling, waarin ik het verslag van het in deze zeker wel vertrouwbare Berliner Tageblatt volg. Dit verslag verscheen in het nr. 225 van 4 mei ll., 2^e bijblad.

Het uitvoerigst gaat het over een rede, gehouden door een vertegenwoordiger van de vooruitstrevende volkspartij – namen

worden niet genoemd – die blijkbaar van al de sprekers, het meest gezag had: hele uittreksels uit zijn rede worden letterlijk aangehaald. Hij had het over de nieuwe koers, die de Duitse politiek tegenover België moest nemen, onder de dwang van de omstandigheden. De kwestie van de annexatie van België had naar zijn mening afgedaan, beweerde hij, en naar zijn mening kon er geen sprake meer zijn noch van een volledige noch van een onrechtstreekse annexatie. Het was maar best dat men er van afzag omwille van de samenhang der nationale eenheid in het Duitse rijk en dat men begreep hoe een halfsoeverein België steeds een levend protest zou blijven en een aanleiding tot nieuwe oorlogsverwickelingen. Wat dan? De status quo ante? Ook dit lijkt, van Duits standpunt uit beschouwd, niet geschikt. De enige oplossing is te zoeken in een “staatliche” scheiding van de Vlamingen en de Walen.

Hoe die politiek moet doorgevoerd worden? Hier past het de woorden van de spreker letterlijk aan te halen. “Vermits het onzeker is of wij, na het sluiten van de vrede, België op politiek gebied zullen beheersen, moet er nu zoveel mogelijk aan Vlaamse waarden binnengehaald worden. Wat daarvan bij onze terugtocht zal aanwezig zijn, kunnen wij in het vredesverdrag beschermen.” Het plan van werkzaamheden vatte de spreker in de acht volgende punten samen:

1. De Duitse civiele overheid moet in een half jaar tijd België in twee staatsgroepen indelen, die slechts door de gouverneur-generaal samengehouden worden.
2. Er moet een zichtbare grensscheiding zijn, getrouw langs de oude taalgrens.
3. Benoeming en verplaatsing van ambtenaren: Vlamingen in Vlaanderen en Walen in Wallonië.
4. Economische aansluiting van Vlaanderen (bij Duitsland?).

5. Erkenning van de Raad van Vlaanderen als voorloper van het Vlaams parlement.
6. Katholieke kerkpolitiek.
7. Ophouden van de deportaties van Belgen naar Duitsland: “Onder deze lieden zijn de kiezers van het op te richten Vlaams staatswezen, en het is een niet weer goed te maken schade, als men de haat van deze mensen op de hals haalt.”
8. In Vlaanderen moeten de Duitse besturen uitsluitend gebruik maken van het Duits en het Nederlands.

De staatssecretaris voor binnenlandse zaken dr. Helfferich heeft daarna het woord genomen om zich in de grond eens te verklaren met wat de vorige spreker gezegd had. Alleen meende hij te moeten opkomen tegen het verwijt dat het in praktijk brengen van die principes der Duitse “Flamenpolitik” te langzaam vooruit ging: er zijn zeer ernstige moeilijkheden te overwinnen; en verder wees hij er op dat men er voor zorgt de bestuurlijke scheiding “in nauwe voeling met de Raad van Vlaanderen” uit te voeren.

Toch meende de woordvoerder van het Centrum er nog over te moeten klagen dat de bestuurlijke scheiding te langzaam in haar werk gaat en niet absoluut genoeg werd opgevat.

Een lid der Duitse fractie vond dat “België onder zijn oude dynastie de Vlamingen zou overleveren aan de sluipende sluwheid der Walen” en hij eiste dus dat “deze dynastie, die uit de revolutie van 1830 voortspoot en daardoor geheel onduits geworden was, opzij zou gezet worden.”

Een conservatief bleef nog aan het oude standpunt vasthouden en verklaarde de Vlaamse kust onder Duitse militaire invloed te willen houden.

Een sociaaldemocraat had tenslotte de moed het volstrekt gezonde verstand te laten spreken: naar zijn oordeel moest men België herstellen zoals de Belgen zelf, Walen als Vlamingen, willen, en dit kan slechts een België zijn, dat naar beide zijden onafhankelijk zou zijn. Wat de oplossing der bijzondere Vlaamse kwestie betreft, hier is nodig, dat de meerderheid der bevolking in Vlaanderen zelf het beslissend woord zou spreken.

Het wil mij voorkomen dat deze nieuwe en ondubbelzinnige besprekingen over de Vlaamse Beweging in verband met de Belgische en Duitse politiek een verklarend licht kunnen werpen op veel van wat heden ten dage aan de zelfkant der Vlaamse Beweging gebeurt en waarvan wij niet steeds het “waartoe” kunnen vatten.

Bovendien lijken deze besprekingen mij van die aard om opnieuw, en ditmaal allerscherpst, de Vlamingen te stellen voor de keuze tussen het voor of tegen.

Men hoeft geen zienersogen te hebben om te voorspellen dat, nu de Duitse Flamenpolitiek zich zo “eerlijk” heeft geopenbaard, de bezonnen elementen in de Vlaamse Beweging en de massa der volstrekt loyale Vlamingen, van nu af zeker niets meer zullen doen of laten, waardoor, ook maar indirect, die Duitse politiek zou gebaat zijn.

En zijn onder de activisten, die hun keuze reeds gedaan hebben en niet afgeschrikt zijn voor deze verre consequenties van hun eerste daden. Ze kunnen niet anders meer dan bij de Duitse macht steun zoeken, zoals weer kan blijken uit het Vlaamsche Nieuws van 7 mei ll., waarin, met vette letters, aangehaald wordt hoe de Kölnische Zeitung aan de Vlamingen, die nu met het Duits bestuur meewerken, belooft dat zij door Duitsland ook na de oorlog zullen beschermd worden. Wanneer zij het er eerlang op willen wagen parade van hun

strijdmacht te houden, dan zal men ze kunnen tellen, of wanneer zij met de raad van Vlaanderen in het daglicht zullen komen, dan zal men ze naar waarde kunnen schatten.

Wat de protagonisten van het zwemmen tussen twee watertjes betreft, door deze besprekingen is het kluwen van hun tweeslachtige afwachtingspolitiek doorgehakt. Om hun toetreden kan nog geworven worden door de beide scherp gescheiden partijen, als men het de moeite waard oordeelt; maar voor de keuze staan zij, en zij zullen zich, uit de aard der zaak, keren naar de sterkste zijde.

Er komt nog wel een dag, waarop de Duitse politici spijt zullen voelen over deze besprekingen.

In de toorts bespreekt K. Versteete enige rechtgevolgen van de bestuurlijke scheiding in België. De invoering van de bestuurlijke scheiding zal, volgens Versteete, ten gevolge hebben, dat er niet weinig artikelen van de Belgische grondwet buiten werking treden; andere artikelen behoeven een radicale wijziging en de praktische gevolgtrekking daarvan is voor Versteete: de noodzakelijkheid van een herziening der constitutie. Versteete schrijft:

Nu zal bij sommigen de vraag rijzen: hoe kan men, gezien Titel VII van de Grondwet: "De la revision de la constitution", deze herziening nu tot stand brengen? Het antwoord is duidelijk: langs de gewone formele weg is dit volstrekt onmogelijk. Maar men moet bedenken dat wij thans in een buitengewone, laat mij zeggen anticonstitutionele rechtstoestand verkeren en dat men dus ook buitengewone middelen zal moeten gebruiken. Ik verwijs hierbij ook naar de aanhef van art. 137 der vroeger geldende constitutie: "La loi fondamentale du 24 août 1815 est abolie."

De eenvoudigste weg is deze: dat zich een grondwetgevende macht samenstelt om een nieuwe grondwet te ontwerpen en deze dan door een volksraadpleging te laten goedkeuren. In deze grondwet kan men dan eveneens de vorige grondwet vervallen verklaren.

Dan zal men zich natuurlijk tot de vorst moeten wenden om te vragen of hij geneigd is onder het nieuwe regime te blijven regeren.

Deze enkele opmerkingen mogen volstaan om te doen inzien, dat er nog moeilijke problemen moeten opgelost worden. Het is te hopen dat enige knappe Vlaamse juristen zich spoedig met deze rechtskwesties zullen bezighouden.

Het komt er nu op aan niet alleen om pal te blijven staan voor ons goede recht, maar ook en voor alles om de nieuwe rechtstoestand door een degelijke nieuwe grondwet te waarborgen.

Over de grens gekomen.

Te Neeritter zijn gisteren twee uit België onvluchte Russen over de grens gekomen. Ze waren te Maubeuge werkzaam geweest.

Onderwijs aan Belgische kinderen.

De consul-generaal van België hier, de heer F. Goffart, heeft gisterenmiddag aan de vier inrichtingen voor Belgisch onderwijs, die respectievelijk gevestigd zijn aan het Stationsplein, Kortekade, Maaskade en Calandstraat (de school aan laatstgenoemde straat is er een voor middelbaar onderwijs) een officieel bezoek gebracht.

Na afloop van dit bezoek hebben de leerlingen van de hoogste klassen van deze scholen zich verenigd in de grote zaal van het gebouw van de Sint-Jozefgezellenvereniging tot het vieren van een schoolfeest, waarbij ook de consul-generaal met zijn echtgenote,

enkele Belgische militaire autoriteiten en enige leden van de commissie voor het Belgisch onderwijs aanwezig waren.

Het feest werd geopend met het spelen van de Brabançonne door het harmonieorkest van de Belgische interneringsgroep in deze stad.

De voorzitter van de commissie, de heer R. van Loo heeft daarna in een toespraak de lands- en stedelijke regering, de leden van de commissie voor het Belgisch onderwijs, de onderwijzers dank gebracht voor de medewerking en de steun, aan het onderwijs gegeven.

Nadat de heer Goffart ook nog het woord had gevoerd, nam het eigenlijke schoolfeest een aanvang, dat door een groot aantal ouders van de leerlingen werd bijgewoond.